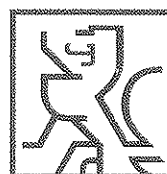

Startnotitie milieueffectrapportage

Glastuinbouwlocatie Zuid-Holland Zuid

Provincie Zuid-Holland
Directie Ruimte, Groen
en Gemeenten

STARTNOTITIE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE

GLASTUINBOUWLOCATIE

ZUID-HOLLAND ZUID

Versie 22 januari 1998
Den Haag; MERlijn/OAG
U.v.Rijn/H.Chriesterus

INHOUD

1. Inleiding
 - 1.1 Aanleiding
 - 1.2 Doel startnotitie
 - 1.3 Het voornemen in algemene zin
 - 1.4 Opzet van de startnotitie

2. Probleemschets en doelstelling
 - 2.1 Algemeen
 - 2.2 Nut en noodzaak nieuw glastuinbouwareaal
 - 2.3 Locatiebeleid landelijk
 - 2.4 Locatiebeleid in de Randstad
 - 2.5 Probleemstelling
 - 2.6 Doel voornemen

3. Het voornemen
 - 3.1 Model glastuinbouwgebied
 - 3.2 Randvoorwaarden en selectiecriteria nieuw glastuinbouwareaal
 - 3.3 Voorselectie in Zuid-Holland
 - 3.4 Mogelijke locaties in Zuid-Holland Zuid
 - 3.5 Reële alternatieven
 - 3.6 De voorkeurslocatie

4. Verkenning milieueffecten
 - 4.1 Overzicht
 - 4.2 Ruimtelijke inrichting en infrastructuur
 - 4.3 Water en bodem
 - 4.4 Lucht, geluid en licht
 - 4.5 Energievoorziening
 - 4.6 Natuur, landschap, archeologie en cultuurhistorie
 - 4.7 Woon- en leefmilieu

5. Besluiten
 - 5.1 Inleiding
 - 5.2 Genomen besluiten
 - 5.3 Het m.e.r.-plichtige besluit
 - 5.4 Overige te nemen besluiten
 - 5.5 Beleidskader
 - 5.6 Betrokkenen bij de milieueffectrapportage
 - 5.7 Procedure en planproces

Bijlage

Trefwoordenregister en gebruikte afkortingen

1.1 Aanleiding

Glastuinbouw is voor Nederland een belangrijke bedrijfstak. De productiewaarde ervan is hoog. Bovendien is het een belangrijke bron van werkgelegenheid.

In Zuid-Holland is de glastuinbouw prominent aanwezig. Momenteel is ongeveer 60% van het Nederlands glastuinbouwareaal in deze provincie gesitueerd. Bovendien is het agribusiness complex, bestaande uit met de glastuinbouw verbonden activiteiten zoals kennis- en handelscentra, hier geconcentreerd.

De glastuinbouw is van oudsher grotendeels gesitueerd in de nabijheid van stedelijke gebieden. In Zuid-Holland treft men met name in het Westland en Midden Zuid-Holland glastuinbouw aan. Verwacht wordt dat, onder invloed van herstructurering en functieverandering, het glastuinbouwareaal in dit concentratiegebied, bekend als Zuid-Hollands Glasdistrict, zal gaan afnemen. Met name de concentratie in het Westland is aan heroverweging toe. Verwacht wordt dat een belangrijk deel van hier gevestigde kassen op de middellange termijn naar nieuw te ontwikkelen glastuinbouwgebieden wordt uitgeplaatst.

De toekomstige situering van glastuinbouwareaal wordt in hoge mate bepaald door het ruimtelijk beleid. Daarnaast speelt aanscherping van het beleid in andere sectoren in samenhang met de autonome ontwikkelingen binnen de glastuinbouwsector zelf een belangrijke rol.

Landelijk ligt de ruimtelijke visie op de glastuinbouw vast in periodiek geactualiseerde integrale nota's over de ruimtelijke ordening; formeel is de VINEX (Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra; kabinetsstandpunt, juni 1991) nog van toepassing, feitelijk geldt de VINAC (Actualisering Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening; kabinetsstandpunt, november 1997). De visie in deze integrale nota's wordt uitgewerkt in facetnota's zoals het Structuurschema Groene Ruimte (SGR). In dit ruimtelijk plan voor Nederlands buitengebied is aan het zuidelijk deel van de provincie Zuid-Holland onder meer de volgende tweeledige rol toegedacht:

- fungeren als overloopgebied voor de autonome ontwikkeling van de glastuinbouw in het Zuid-Hollands Glasdistrict;
- compenseren van het verlies aan glastuinbouwareaal vanwege de oprukkende woningbouw.

Resultante hiervan is het besluit om het zuidelijk deel van de provincie Zuid-Holland aan te wijzen als zoekgebied voor een grootschalige nieuwe glastuinbouwlocatie.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben in de loop van 1997 de Strategienota Land- en Tuinbouw gepubliceerd. Wat betreft de glastuinbouw geldt daarbij als leidraad:

- behoud en versterking door knelpunten te inventariseren en aan te pakken;
- behoud van de kennis-, handels- en distributiefunctie in Zuid-Holland;
- de komende jaren in Zuid-Holland Zuid ruimte creëren voor een grootschalige nieuwe glastuinbouwlocatie.

Een besluit over de localisering van een glastuinbouwgebied van 100 ha of meer is onderhevig aan de procedure van de milieu-effectrapportage (m.e.r.). In dit geval zijn de rollen en taken daarbij als volgt verdeeld:

- Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland is initiatiefnemer (IN); ambtelijk valt deze rol toe aan de provinciale dienst Ruimte en Groen.
- Provinciale Staten van Zuid-Holland zijn bevoegd gezag (BG); ambtelijk valt deze rol toe aan de provinciale dienst Water en Milieu (coördinerend bevoegd gezag).

Het voornemen waarop het op te stellen milieu-effectrapport (MER) betrekking heeft is 15 juli gepubliceerd in de Nota Koersbepaling, opgesteld in het kader van de herziening van het streekplan Zuid-Holland Zuid. Gegeven de hierop ontvangen inspraakreacties heeft de provincie Zuid-Holland in de Nota van Beantwoording van december 1997 vastgelegd de m.e.r.-procedure te gaan doorlopen, ten behoeve van de besluitvorming over de locatie van het beoogde nieuwe glastuinbouwgebied. Uitvloeisel hiervan is dat een zogenaamde locatie-MER opgesteld moet worden. Via deze startnotitie wordt de eerste stap daartoe gezet.

1.2 Doel startnotitie

Uitbrengen van een startnotitie markeert de formele start van een m.e.r.-procedure. Doel ervan is informatie te verschaffen over achtergronden, aard en omvang van het voornemen. In de startnotitie moet voorts indicatief worden aangegeven welke alternatieven in het MER worden uitgewerkt en wat de milieueffecten daarvan zijn. Als zodanig is de startnotitie richtinggevend voor de informatie te verstrekken via het op te stellen MER.

De informatie in de startnotitie is bestemd voor alle bij het voornemen betrokken actoren t.w.: de provincie Zuid-Holland, regionale instanties, gemeenten, het bedrijfsleven, milieuorganisaties, omwonenden, de Commissie voor de milieu-effectrapportage (Cmer) en de wettelijke adviseurs. Aldus wordt gewaarborgd dat betrokkenen van het voornemen kennis kunnen nemen en voorstellen kunnen doen voor de inhoud van het MER.

1.3 Het voornemen in algemene zin

Het voornemen is om in het streekplangebied Zuid-Holland Zuid te komen tot aanwijzing van een nieuwe locatie voor glastuinbouw met een oppervlakte van 265 ha netto. Dit voornemen heeft de provincie al 15 jaar: reeds in het streekplan Zuid-Holland Zuid van 1982 is de Hoeksche Waard genoemd als gebied voor geconcentreerde vestiging van glastuinbouw. In het vigerend streekplan en in de nota Koersbepaling voor het nieuwe streekplan wordt aan dit voornemen vastgehouden. Inmiddels wordt onder invloed van diverse factoren over de wijze van concretisering van het voornemen wel wat anders gedacht. Bezien moet daarom worden of en hoeverre, in het licht van recente ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht, eerder gehanteerde situeringsargumenten nog steeds geldingskracht hebben.

1.4 Opzet van de startnotitie

Dit eerste hoofdstuk heeft een inleidend karakter. In dit hoofdstuk wordt algemene informatie verstrekt over aanleiding en karakter van het voornemen.

In hoofdstuk 2 wordt een probleemschets gegeven. In dit verband wordt eerst nut/noodzaak van nieuw glastuinbouwareaal besproken: de nut- en noodzaakdiscussie. Vervolgens wordt aangegeven waartoe de nut- en noodzaakdiscussie landelijk en binnen de Randstad heeft geleid. Dit hoofdstuk mondt uit in een probleemschets en de aanduiding van het doel van het voornemen.

In hoofdstuk 3 wordt het voornemen geconcretiseerd. Dit hoofdstuk start met een modelmatige schets van het te realiseren tuinbouwgebied. Vervolgens wordt een beschrijving gegeven van de bij realisering van het voornemen in acht te nemen randvoorwaarden en te hanteren selectiecriteria. Aansluitend wordt in het kort geschetst hoe de locatieselectie tot op heden is verlopen en worden de reëel geachte alternatieven genoemd en bondig beschreven. Afsluitend wordt beargumenteerd aangegeven welk alternatief vooralsnog de voorkeur geniet.

In hoofdstuk 4 worden de potentiële milieugevolgen van realisatie van een nieuwe glastuinbouwlocatie indicatief aangegeven. Daarbij wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan de aspecten ruimtelijke inrichting, infrastructuur, bodem, water, lucht, geluid, licht, energievoorziening, natuur, landschap, cultuurhistorie en woon- en leefmilieu.

In hoofdstuk 5 wordt eerst een overzicht gegeven van eerder genomen besluiten waarmee bij het onderhavige besluit rekening moet worden gehouden. Vervolgens wordt aangegeven wat het m.e.r.-plichtig besluit is en welke vervolgbesluiten genomen moeten worden. Daarna worden de documenten genoemd die randvoorwaarden bevatten voor de te nemen besluiten. Tot slot wordt een schets gegeven van de te doorlopen procedure, het planproces en de betrokken instanties.

2.1 Algemeen

In de provincie Zuid-Holland wordt sinds het begin van de tachtiger jaren nagedacht over nieuwe glastuinbouwlocaties. In de negentiger jaren zijn de resultaten hiervan ondermeer neergeslagen in de volgende documenten:

- Ruimte voor glas; een nota over de glastuinbouw; provincie Zuid-Holland; 16-10-90.
- Randstadglasnota; een ruimtelijk ontwikkelingsperspectief voor de glastuinbouw; Randstadoverleg Ruimtelijke Ordening en Groen; april 1993.
- Perspectief voor glas; provincie Zuid-Holland; oktober 1993.
- Strategienota Land- en Tuinbouw, " De toekomst tegemoet"; februari 1997.
- Herziening Streekplan Zuid-Holland-Zuid; Nota Koersbepaling; juli 1997.
- Herziening Streekplan Zuid-Holland-Zuid; Nota van beantwoording; februari 1998.

Basis voor het locatiezoekproces zijn behoefte-prognoses voor de ontwikkelingen binnen de glastuinbouwsector. In de navolgende paragraaf (2.2) zal daar eerst op worden ingegaan; centraal staat daarbij de vraag in hoeverre nut en noodzaak van nieuw glastuinbouwareaal aangetoond is. Vervolgens zal via een soort "afpeloperatie" worden vastgesteld waar nieuw glastuinbouwareaal kan worden gelocaliseerd. In dat verband wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan potentiële locaties binnen Nederland (2.3), de Randstad (2.4) en, later in het rapport (hoofdstuk 3), Zuid-Holland. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een korte schets van probleem- en doelstelling (2.5 en 2.6).

2.2 Nut en noodzaak nieuw glastuinbouwareaal

De toegevoegde waarde in Zuid-Holland bedroeg in 1993 een kleine 4,8 miljard gulden bruto; een aanzienlijk deel daarvan wordt geleverd door de glastuinbouw. Voorts is de handels- en distributiefunctie van de glastuinbouw in Zuid-Holland geconcentreerd. Al met al leidt dit voor de productiekolom glastuinbouw in Zuid-Holland tot ongeveer 50.000 arbeidsplaatsen.

Binnen Nederland is de afgelopen 20 jaar de groei van het glastuinbouwareaal het grootst geweest in het Zuid-Hollands Glasdistrict.

Hoewel de verwachting is dat de komende jaren de totale oppervlakte glasareaal iets zal gaan afnemen, wordt een sterke groei voorzien van de glastuinbouwproductiewaarde. Aan deze verwachting ligt het volgende ten grondslag:

- De autonome groei van de bestaande markt blijft intact.
- De afzetperspectieven van glastuinbouwproducten nemen toe als gevolg van de economische ontwikkelingen in Oost-Europa en veranderingen in Midden-Europa.
- De omschakeling naar een meer duurzame glastuinbouw - milieuinfrastructuur, groenlabelkas e.d.- zal resulteren in een behoefte aan ruimte voor herstructurering.

Voor genoemde veranderingen leiden op bedrijfsniveau tot een verdere schaalvergroting en op gebiedsniveau tot behoefte aan ruimte voor o.a. structuurverbetering. Wat betreft de ruimtebehoefte is voorts van belang dat in de VINEX/VINAC wordt gesteld dat in de Randstad voor 2005 glastuinbouwareaal zal moeten wijken voor woningbouw. Als alle geplande woningbouwlocaties worden gerealiseerd wordt voor 2010 een tekort aan glastuinbouwareaal in de orde van grootte van 600 ha bruto voorzien.

In opdracht van een aantal instanties, waaronder de provincie Zuid-Holland, is onder leiding van het Landbouw-Economisch Instituut (LEI) recent een onderzoek uitgevoerd naar de toekomst van

de glastuinbouw. Daarbij is uitgegaan van het, door het Centraal Planbureau ontwikkelde, European Coordination-scenario (EC-scenario). De resultaten van de LEI-studie zijn gepresenteerd in het in december j.l. uitgebrachte rapport "Kansen voor kassen; naar een Economische Hoofdstructuur Glastuinbouw". In dit rapport wordt onder meer het volgende geconcludeerd:

- De economische ontwikkeling binnen Europa (conform het EC-scenario) doet de vraag naar tuinbouwproducten uit Nederland sterk toenemen. De glastuinbouwproductie in Nederland groeit van 7 miljard nu tot ruim 13 miljard gulden in 2010. De glastuinbouw is de enige agrarische sector die een dergelijke forse groei laat zien.
- Er is een tendens tot schaalvergroting voortkomend uit enerzijds efficiency-overwegingen en anderzijds een groeiende neiging tot samenwerking op het gebied van afzet, productiemiddelengebruik en energie-inkoop. De tendens tot schaalvergroting en specialisatie is het sterkst in de glasgroenteteelt.
- Het Westland kamp met ruimtelijke problemen. Deze problemen worden met name veroorzaakt door de dichte, opeengepakte kassencomplexen, weinig uitbreidingsruimte, een ongunstige verkavelingsstructuur en de toenemende druk vanuit het stedelijk gebied. Daar komt bij dat de wegenstructuur te wensen overlaat en dat er weinig ruimte is voor landschappelijke aankleding, leefbaarheid en recreatie. Deze factoren tesamen belemmeren de noodzakelijk geachte schaalvergroting van afzonderlijke bedrijven.
- De totale uitbreidingsbehoefte in het Westland is al met al groter dan de door bedrijfsbeëindiging vrijkomende grond. Verkassen is dus de enige oplossing.

De resultaten van deze recente studie bevestigen de eerder vastgestelde behoefte aan nieuw glastuinbouwareaal ter vervanging van glastuinbouwareaal in onder meer het Westland.

2.3 Locatiebeleid landelijk

In de VINEX is een ruimtelijke visie op hoofdlijnen ontwikkeld. Een kernpunt is daarbij het creëren van ruimte voor verplaatsing van glastuinbouw uit gebieden waar verstedelijking wordt voorzien naar nader aan te wijzen andere gebieden. Dit kernpunt is uitgewerkt in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR). Besloten is in dat verband onder meer tot handhaving en versterking van het Zuid-Hollands Glasdistrict. Dit houdt enerzijds in dat de vigerende streekplan-capaciteit in het Zuid-Hollands Glasdistrict maximaal moet worden benut en anderzijds dat er behoefte is aan een overlooplocatie in het zuidelijk deel van Zuid-Holland.

In het SGR zijn de positie en uitbreidingsmogelijkheden van de glastuinbouw afgewogen. Onderscheid is daarbij gemaakt tussen nationale glastuinbouwcentra met internationale betekenis, zijnde het Zuid-Hollands Glasdistrict en Aalsmeer e.o., en regionale centra met nationale betekenis. Wat betreft het Zuid-Hollands Glasdistrict worden verdere ontwikkelingsmogelijkheden geboden via een nieuw uitbreidingsgebied in de Hoeksche Waard. Het gebied in kwestie is volledig afgewogen en indicatief aangegeven op kaart 6 van de Planologische Kernbeslissing (PKB). Dit houdt in dat het Rijk aan de betreffende streekplanautoriteit verzoekt deze plaatsbepaling zonder nadere afweging over te nemen dan wel te handhaven in het streekplan. Andersgezegd voor het Rijk staat het uitbreidingsgebied voor het Zuid-Hollands Glasdistrict niet ter discussie: zoekgebied hiervoor is de Hoeksche Waard. Pas als blijkt dat er onvoldoende zicht is op realisering van glastuinbouw in dit aangewezen zoekgebied kan verder worden gekeken. Voorne-Putten wordt daarbij expliciet aangewezen als reserve-zoekgebied. Het rijksbeleid voor de glastuinbouw, verwoord in het SGR, is nog steeds vigerend.

Bij de locatiekeuze en ruimtelijke inrichting van nieuwe glastuinbouwgebieden en uitbreiding van bestaande dient rekening te worden gehouden met de milieueffecten van glastuinbouw. Door het

Rijk aangewezen uitbreidingsgebieden kunnen pas dan projectmatig gerealiseerd worden als uit een milieuanalyse blijkt dat aan de gestelde milieurandvoorwaarden wordt voldaan. Bij uitbreidingen boven 100 ha moet dat uit een MER blijken.

2.4 Locatiebeleid in de Randstad

De gezamenlijke Randstadprovincies en Flevoland hebben hun visie op de ontwikkeling van de glastuinbouw neergelegd in de nota "Randstadglasnota, een ruimtelijk ontwikkelingsperspectief voor de glastuinbouw". In deze nota zijn drie ruimtelijke scenario's voor de uitbreiding van het glastuinbouwareaal ontwikkeld en doorgerekend. Eén van deze scenario's, het zogenaamde Rondon-Randstadscenario, houdt in het opvangen van de autonome behoefte aan aanvullende ruimte voor uitbreiding en overloop in nieuw te ontwikkelen glastuinbouwgebieden direct rondom de Randstad. Pluspunten van dit scenario zijn:

- De ligging in de zogenaamde buitenflanken van de Randstad, op betrekkelijk korte afstand van de oudere glascentra en bijbehorende centrumfuncties.
- Ruimere ontwikkelingsmogelijkheden voor de glastuinbouw dan in de zogenaamde binnenflank van de Randstad; aldaar zijn de onzekerheden groot vanwege de oprukkende verstedelijking enerzijds en het Groene Hart-beleid anderzijds.

Het Rondon-scenario correspondeert met de opvattingen van geconsulteerde topdeskundigen binnen en buiten de glastuinbouwsector.

Gegeven het voorgaande gaan de 4 betrokken provincies ervan uit dat het Rondonscenario het meest realistisch is. Hierbij past in hun opvatting de komende decennia's een gefaseerde toename van het glastuinbouwareaal in de Hoeksche Waard met 900 tot 1000 ha bruto.

2.5 Probleemstelling

Voor de glastuinbouw wordt een verdere groei van de afzet voorzien. De nog beschikbare planologische ruimte is te beperkt om de additionele vraag naar producten na het jaar 2000 op te vangen. Daarnaast is er ruimte nodig voor herstructurering en verplaatsing van glas vanwege claims uit andere sectoren. Tenslotte is er de noodzaak de milieubelasting sterk terug te dringen, hetgeen aanleiding geeft tot bedrijfsvergroting.

Adequaat reageren op lopende ontwikkelingen noopt ertoe om ten behoeve van de glastuinbouw voor het jaar 2010, in dan wel nabij het Zuid-Hollands Glasdistrict, circa 265 ha netto glastuinbouwareaal extra beschikbaar te krijgen. Deze 265 ha is een optelsom van :

- en de geschatte herallocatiebehoefte vanwege overloop uit IJsselmonde, het Westland en andere locaties in het Zuid-Hollands Glasdistrict.
- de geschatte behoefte aan glastuinbouwareaal in de Hoeksche Waard;

In het "Beleidsprogramma glastuinbouw" van het SGR wordt ervan uitgegaan dat de werkelijke ruimtebehoefte c.q. de bruto-ruimte-vraag van een glastuinbouwlocatie twee maal zo groot is als de netto-ruimte-vraag (= uitsluitend glasoppervlak).

2.6 Doel voornemen

Voornemen is om voor het benodigde nieuwe glastuinbouwareaal in Zuid-Holland een locatie ter grootte van 265 ha netto in Zuid-Holland Zuid aan te wijzen. Voor een goede landschappelijke inpassing daarvan is tenminste 10% extra ruimte nodig. Uitgaande van een netto-bruto verhouding van 1:2 moet voor realisering van 265 ha glastuinbouwareaal netto ca 600 ha bruto ruimte gererveerd worden.

Bij de selectie van de te realiseren glastuinbouwlocatie wordt aan criteria op het gebied van planologie, milieubeheer en watervoorziening een doorslaggevende rol toegekend.

3.1 Model glastuinbouwgebied

Bij het zoeken naar nieuwe glastuinbouwlocaties worden met betrekking tot de daarin onder te brengen bedrijven uitgangspunten gehanteerd inzake elementen als het aantal bedrijven, de gemiddelde bedrijfsgrootte, de netto/bruto verhouding, wenselijke milieuinfrastuctuur, landschappelijke inpassing en fasering in tijd en ruimte. Gegeven deze uitgangspunten kan een locatiemodel worden gedefinieerd. De uitgangspunten daarvoor worden hier gegeven. Concretisering en uitwerking ervan zal plaats vinden in het MER.

Op bedrijfsniveau is bepalend voor de locatieselectie de mogelijkheid tot het verwezenlijken van de gewenste basisinrichting. De gewenste basisinrichting kan worden omschreven als het referentiebeeld voor een duurzame, veilige en concurrerende glastuinbouw en een flexibel grondgebruik met name lettend op de elementen verkaveling, ontsluiting, waterbeheersing en waterkwaliteit. De mogelijkheid tot verwezenlijking van dit in beginsel gebiedsonafhankelijke referentiebeeld hangt af van factoren als de volgende:

- De fysieke toestand van potentiële gebieden in de huidige situatie.
Relevant is in dit verband onder meer dat in het zuiden van de Hoeksche Waard het chloridegehalte van het kwel- en oppervlaktewater dermate hoog is dat het ongeschikt is voor beregening. In deze situatie kan in de vraag naar water worden voorzien via de aanleg van collectieve regenwaterbassins, losstaand van het oppervlaktewater.
- De beschikbare technische en financiële mogelijkheden voor optimalisering van de inrichting.
- De afweging met andere functies, bepaald door het planologisch-, water- en milieubeleid;

Uitgangspunt voor een nieuwe vestigingslocatie voor de glastuinbouw is dat met name ruimte wordt geboden voor grootschalige bedrijven. Bij een oppervlak van minimaal 10.000 m² glas kan gesproken worden van een specifiek glastuinbouwbedrijf. De optimale bedrijfsomvang ligt tussen de 3 en 5 ha netto glas

Vanuit de omgeving zullen kwaliteitseisen worden gesteld met betrekking tot het aspect leefbaarheid in verband met nieuwvestiging van glastuinbouwbedrijven. Daarbij gaat het ondermeer om het aantrekkelijker maken van een gebied voor bewoners en andere gebruikers. Uitgangspunt voor nieuwe glaslocaties is dat er ruimte is voor 10% landschappelijke inpassing. Bovendien worden de milieueisen de laatste jaren steeds belangrijker. Naast het inwendig streven naar gesloten teeltsystemen is het noodzakelijk een dusdanige uitwendige milieuinfrastuctuur te realiseren, dat een optimale beheersing van afvalstromen en benutting van restwarmte en CO₂ mogelijk worden.

3.2 Randvoorwaarden en selectiecriteria voor nieuw glastuinbouwareaal

Een systematisch en transparant ruimtelijk selectie- en afwegingskader voor een glastuinbouwlocatie is een hulpmiddel om de kwaliteit van locatiekeuzes te verbeteren. Een hiertoe ontwikkelde methodiek gaat uit van een keuzeproces in drie fasen te weten:

- De uitsluitende fase
In deze fase kunnen bepaalde gebieden op basis van expliciete criteria uitgesloten worden. Deze uitsluitende fase levert een aantal witte vlekken op de kaart op, die kunnen worden aangemerkt als potentiële locaties voor glastuinbouw (zie hieronder en 3.3).

- De beperkende fase
In deze fase kan het aantal potentiële locaties worden teruggebracht met behulp van positief en negatief sturende criteria, respectievelijk pull- en pushfactoren. Deze kunnen betrekking hebben op aspecten als: ligging, ontsluiting of milieurisico's (zie 3.4).
- De rangschikkende fase
In deze fase kunnen de locaties die zijn overgebleven vervolgens meer gedetailleerd met elkaar vergeleken en kan worden bepaald naar welke locatie de voorkeur uitgaat. De rangschikking kan plaats vinden op basis van criteria inzake milieuhygiëne, ruimtegebruik, natuur en landschap, bestuurlijk-juridische aspecten en financieel-economische aspecten (zie 3.5 en 3.6).

Aan de basis van de zoektocht naar geschikte nieuwe locaties voor de glastuinbouw staat de ruimtelijke visie verwoord in VINEX/VINAC. Wat betreft de glastuinbouw wordt in deze plandocumenten uitgegaan van concentratie en geleiding van de overloop. Geleiding van overloop impliceert dat bij de plaatsbepaling van een nieuwe glastuinbouwlocatie potentiële conflicten met andere beleidssectoren worden geïnventariseerd, waar mogelijk uit de weg gegaan dan wel op een duurzame wijze opgelost.

Confrontatie met externe randvoorwaarden kan knelpunten opleveren die de fysieke zoekruimte inperken. De inperking kan bestaan uit ruimteclaims voor andere functies en onverenigbaarheid met bestaand dan wel toekomstig ruimtegebruik. In het MER moeten die mogelijk inperkende randvoorwaarden meer uitputtend worden geïdentificeerd en uitgewerkt. Een eerste voorlopige inventarisatie leidt tot de volgende:

- Gebiedskwalificaties in het Structuurschema Groene Ruimte voor delen van het zoekgebied zoals kerngebied Ecologische Hoofdstructuur (EHS), verbindingzones, oeverzone, behoud en herstel bestaande landschapskwaliteit, behoud karakteristieke openheid, ganzenfouragegebieden, stiltegebied.
- Bestaande reserveringen voor andere functies zoals woongebieden en bedrijfsterreinen.
- Ruimtelijke reservering voor uitbreiding/aanvulling van de weg- of railinfrastructuur.
- Uitspraken in provinciale nota's over het waterhuishoudingssysteem.
- Karakterkwalificaties uit omgevingsplannen in de zin van kernenstructuur, krekpatroon, dijken, oevers, boerderijen en erfbeplantingen.

Autonome ontwikkelingen binnen de sector leiden tot nieuwe eisen aan de vestigingsplaats en de directe omgeving van glastuinbouw. Hierbij wordt onder meer bedoeld op de volgende selectiecriteria:

- Aspecten samenhangend met de primaire productie zoals teelttechnieken, temperatuur, licht en water, bedrijfsstructuur/gemiddelde bedrijfsgrootte en de arbeidsmarkt.
- Met centrumfuncties gelieerde aspecten zoals schaalvergroting, internationalisering, verschuivingen in de afzet, kennisvorming en sociale binding.
- Met milieuzorg samenhangende aspecten zoals emissies naar bodem, water en lucht, gebruik van restwarmte (mogelijk van elders), beheersing van afvalstromen en/of de oprichting van composteerinrichtingen.
- Vestigingsplaatsfactoren als planologische (on)zekerheid wat betreft bestemming en inrichting, bereikbaarheid, interne ontsluiting en landschappelijke inpassing.
- De mogelijkheden tot realisering van gemeenschappelijke watervoorzieningen.
- De plaatsing van stoom- en gasturbines op regionale schaal.

Wat betreft de glastuinbouw heeft de provincie stelling genomen in de Kadernota "Perspectief voor Glas" (1993). Mede op grond van deze kadernota hebben GS in 1993 een principebesluit genomen over de vestigingsplaats van glastuinbouw in de Hoeksche Waard: wat betreft nieuwvestiging van grootschalige glastuinbouwbedrijven op de middellange termijn is daarbij toentertijd de keus in eerste instantie op Cromstrijen gevallen. In de Strategienota en de Intentieverklaring, beide uit 1997, heeft de provincie deze keuze herbevestigd. Deze herbevestiging vormt mede de basis van de provinciale inzet bij de herziening van het Streekplan Zuid-Holland Zuid en is vastgelegd in de Nota Koersbepaling van juli 1997.

De stellingnames met betrekking tot de localisering van nieuwe glastuinbouwareaal in 1993 en 1997 kunnen worden gezien als momentopnamen in het gedachten- en besluitvormingsproces binnen de provincie. Hoe dit proces de afgelopen jaren gestalte heeft gekregen en is verankerd in planningsdocumenten blijkt uit het navolgende overzicht van passages in de verschillende plandocumenten gewijd aan de glastuinbouw.

Het vigerend streekplan Zuid-Holland Zuid (december 1990) stelt, in kernpunt 22, het volgende:

- creëren van een (glas)tuinbouwconcentratiegebied in de Oost-Zomerlandsche Polder (Binnenmaas) e.o. van zodanige omvang dat in ieder geval voorzien kan worden in de autonome behoefte van de Hoeksche Waard en van Goeree-Overflakkee, alsmede in de overloopbehoefte vanuit IJsselmonde.
- het ontwikkelen van een concentratiegebied voor specifieke glastuinbouw in de Hoeksche Waard vindt zijn tegenhanger in een beperking van glastuinbouw mogelijkheden daarbuiten, dat wil zeggen in het overige agrarisch gebied.

Becijferd wordt dat er een hervestigingsbehoefte is van totaal 165 ha glas. Voor de overloop uit het Westland is aanvullend 100 ha nodig. Totaal gaat het in streekplankader derhalve om 265 ha.

In het streekplan Zuid-Holland Oost (maart 1995) is de volgende, voor de ontwikkelingsperspectieven van de glastuinbouw, essentiële passage opgenomen:

"De glastuinbouw neemt een bijzondere plaats in binnen het plangebied. In het Afsprakenkader Restrictief Beleid Randstad -ministerie van VROM en de drie Randstadprovincies- is overeengekomen dat de streekplan capaciteit uit het streekplan 1987 in de Venen met 240 ha wordt verminderd en dat er geen verdere toename boven de streekplan capaciteit elders in het Groene Hart zal plaatsvinden. Tevens geldt voor deze sector conform het restrictief beleid dat er een uitfasering plaats zal vinden van de bestemmingsplan capaciteit bestemd voor de periode tot 2000 naar de periode 2000-2005."

In het streekplan Rijnmond (1996) wordt met betrekking tot de glastuinbouw het volgende gesteld:

- Op Voorne-Putten is wellicht hervestiging van bedrijven aan de orde ten gevolge van de sanering van de binnenduinrand. Gebleken is dat hiervoor in het zuidelijk deel van het plangebied onvoldoende hervestigingsmogelijkheden zijn.
- Op IJsselmonde leiden diverse - grootschalige - ingrepen die samenhangen met verstedelijking tot een toenemende druk op de agrarische bedrijfsvoering. In steeds meer gevallen is bedrijfsverplaatsing onontkoombaar.
- De noodzakelijke hervestiging van de gemengde tuinbouwbedrijven zal, voor zover mogelijk, binnen de regio gestalte krijgen.
- Hervestiging van specifieke glastuinbouwbedrijven zal plaatsvinden in samenhang met het ontwikkelen van een nieuw glastuinbouwgebied buiten de regio.

Gegeven het voorgaande is in het streekplan Zuid-Holland Zuid rekening gehouden met een overloop van 90 ha specifieke glastuinbouw naar de Oost-Zomerlandsche Polder in de Hoeksche Waard.

Het recente streekplan Zuid-Holland West (1997) geeft aan dat in belangrijke delen van het plangebied het beleid erop is gericht de glastuinbouwfunctie te behouden en te versterken.

Daarvoor is van groot belang de centrumfunctie van het Zuid-Hollands Glasdistrict intact te laten. Dit vergt een goede functionele en infrastructurele samenhang van het Westland met vooral de (geplande) glasegebieden in de B-driehoek en in de Hoeksche Waard (Cromstrijen).

Het Westland is een sterk verdicht gebied; van enige ruimtelijke geleiding is nauwelijks sprake.

In dit gebied wordt een economisch duurzame glasontwikkeling door middel van herstructurering nagestreefd. Hiervoor is in het Westland zelf 1000 ha ruimte beschikbaar. Verdere areaalvergroting zal elders buiten het streekplangebied moeten worden opgevangen.

Voor een deel van het Tussengebied geldt een bevestiging van de huidige glastuinbouwfunctie ten behoeve van functieveranderingen.

In de Toelichting bij het streekplan wordt gesteld dat het beleid erop is gericht om het verwachte ruimtetekort van het Zuid-Hollands Glasdistrict op te vangen door in de Hoeksche Waard een glastuinbouwlocatie van voldoende omvang beschikbaar te hebben. Daarbij wordt gestreefd naar geconcentreerde projectmatige vestiging.

Het Stadsgewest Haaglanden heeft in april 1997 een beleidsstrategie voor het Regionaal Structuurplan Haaglanden uitgebracht; dit plan is de wettelijke basis voor de beoordeling van gemeentelijke plannen. Het Regionaal Structuurplan kan worden gezien als een aanvulling op het streekplan Zuid-Holland West, nodig vanwege nieuwe ontwikkelingen als het verschijnen van het IOP Westland en de besluitvorming rond het HSL-tracé. Het IOP Westland stelt ingrijpende veranderingen voor ten opzichte van het (nog) geldende Structuurplan Westland: onder meer 930 ha glas zou een andere bestemming moeten krijgen.

Uit dit overzicht van passages in vigerende streekplannen gewijd aan de glastuinbouw blijkt dat er in Zuid-Holland al geruime tijd plannen bestaan om in de Hoeksche Waard een nieuwe glastuinbouwlocatie aan te wijzen. In de context hiervan is in het vigerend streekplan Zuid-Holland Zuid de Oost-Zomerlandsche Polder als tuinbouwconcentratiegebied aangemerkt. Nadien heeft de provincie in diverse beleidsdocumenten de groeipotentie van de glastuinbouw enerzijds en mogelijke nieuwe concentratiegebieden voor de glastuinbouw binnen Zuid-Holland heroverwogen. Daarbij zijn tegen elkaar afgewogen locaties in de Hoeksche Waard, op Voorne-Putten, Goeree-Overflakkee en in de Zuidplaspolder alsmede locaties in Zeeland en Noord-Brabant. De beoordeling van deze locaties heeft plaatsgevonden vanuit een planologisch, een (concreet) ruimtelijk, een glastuinbouw en een bestuurlijk kader. De locaties buiten de Hoeksche Waard zijn bij deze afweging (opnieuw) afgevalen. De belangrijkste argumenten waren daarbij de volgende:

- Realisatie van een nieuwe glastuinbouwlocatie in de Zuidplaspolder conflicteert met het restrictieve Groene-Hart beleid. Een nieuwe locatie past noch in het rijksbeleid, noch in het provinciale beleid. Bovendien is de beschikbare ruimte te klein en te versnipperd voor een adequate lange termijnopvang.
- Draagvlak voor nieuw glasbouwareaal op Voorne-Putten is er alleen, en dan nog geconditioneerd, bij het Rijk. Voorne-Putten bezit een aantal gebieden die onderdeel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur. Verder fungeert het als werkgebied voor de Randstad-groenstructuur met belangrijke toeristische/recreatieve functies. Ook de bestaande ontsluiting en de kleinschalige verkaveling bieden geen goede mogelijkheden voor grootschalige uitbreiding van glastuinbouw aldaar.
- Oostflakkee is als potentiële locatie weinig interessant, omdat de afstand tot bestaande centrumfuncties relatief groot is. Wel wordt Oostflakkee beschouwd als mogelijk vestigingsgebied voor uit IJsselmonde te verplaatsen bedrijven met gemengde glastuinbouw/opengrondteelt. Voor de uitwerking is nader onderzoek nodig.
- Mogelijk geschikte locaties in Zeeland en Brabant zijn te ver verwijderd van de centrumfuncties in Zuid-Holland. Voor Brabant komt daar nog bij dat klimatologische factoren als licht en temperatuur daar iets minder scoren dan in meer westelijk gelegen gebieden.

3.4 Mogelijke locaties in Zuid-Holland Zuid

Gegeven de voorselectie, beschreven in paragraaf 3.3, moet bij het zoeken van een nieuwe grootschalige glastuinbouwlocatie in Zuid-Holland primair, zo niet uitsluitend, worden gezocht in de Hoeksche Waard. Voor deel 2 van de nota Perspectief voor Glas is dit dan ook als uitgangspunt gehanteerd. In deze nota getiteld "Glastuinbouw in de Hoeksche Waard" zijn de volgende locatie-alternatieven vanuit de in 3.3 genoemde kaders beoordeeld:

- de Oostzomerlandse polder
- de polders Oud en Nieuw Bonaventura
- Hoeksche Waard Zuid-Oost
- de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen
- Hoeksche Waard Zuid-West

Beoordeling van deze alternatieven heeft destijds plaats gevonden vanuit deze 4 invalshoeken:

1. Het vastgestelde en in ontwikkeling zijnde planologisch beleidskader
2. Het ruimtelijk kader in de zin van concrete aspecten die bij de ruimtelijke afweging een rol spelen t.w.:
 - . beschikbaarheid van voldoende, op de functie toegesneden, ruimte
 - . de relatie, c.q. ruimteconcurrentie met andere functies
 - . de effecten op de ruimtelijke structuur
 - . de effecten op natuur- en landschapswaarden
 - . de landschappelijke inpassing
 - . de ontsluiting
 - . de mogelijkheid tot fasering
3. Het glastuinbouwkader gevormd door aspecten die bij de geschiktheidsbepaling voor de sector zelf primair bepalend zijn t.w.:
 - . de fysische aspecten klimaat en bodemgesteldheid
 - . de centrumfunctie verwijzend naar elementen als
 - * een symbiose van afzet, handel, distributie en transport
 - * kennisinteractie
 - * het sociale netwerk
 - * de omvang van een nieuw gebied gerelateerd aan de afstand tot het bestaande centrumgebied
 - . voldoende arbeidskrachten, m.n. laaggeschoolden
 - . planologische zekerheid voor de duur van tenminste 40 jaar
 - . complexgewijze projectmatige ontwikkeling
4. De bestuurlijke en maatschappelijke acceptatie, lokaal, regionaal, provinciaal en bij de sector zelf (bestuurlijk kader).

Sinds 1993 heeft er een zekere verschuiving in de afwegingscriteria plaats gevonden. Zo wordt nu een zwaarder accent toegekend aan duurzaamheid, verkeersontsluiting en financiën.

Bij de locatiekeuzes krijgen momenteel de volgende punten een groter gewicht dan voorheen:

- De ruimtelijke dynamiek in sleutelcomplexen als de glastuinbouw moet zo min mogelijk worden belast met grootschalige ruimteclaims voor andere activiteiten.
- Projecten met een hoog milieutechnisch innovatief vermogen, zoals mogelijkheden voor de aanwending van restwarmte, krijgen prioriteit.

Dergelijke verschuivingen hebben eerder niet geleid tot het toevoegen of laten afvallen van potentiële glastuinbouwlocaties. In het kader van een heroverweging zou dat echter wel het geval kunnen zijn. Denkbaar is bijvoorbeeld de toevoeging van een locatie gekoppeld aan het nieuw te

ontwikkelen bovenregionaal bedrijfsterrein in de Hoeksche Waard.

De locatiekeuze voor nieuwe tuinbouwlocaties moet worden verankerd via de besluitvorming over de herziening van streekplannen. Ten behoeve van deze verankering moet de actualiteitswaarde van eerder genomen locatiebeslissingen worden nagegaan.

3.5 Reële alternatieven

3.5.1 Beschrijving zoekgebied

De polders in de Hoeksche Waard zijn vrijwel allemaal als bouwland in gebruik en bezitten een tamelijk tot een zeer grote openheid. Als landschapstype zijn ze te karakteriseren als kleipolderlandschap ontstaan uit aanwassen. De dijken rond de polders zijn op een groot aantal plaatsen bebouwd en soms fors beplant. De polders op het noordelijk en oostelijk gedeelte van de Hoeksche Waard zijn relatief minder open dan de aandijkingen op het zuidelijk gedeelte van het eiland. Dit is een gevolg van de aanwezigheid van meer boerderijen met erfbeplanting langs de wegen in de polders. De dorpen op het eiland zijn te karakteriseren als relatief kleine en compacte kernen in het open polderlandschap. Verspreid over het gehele eiland liggen door hagen omringde boomgaarden.

Behalve al dan niet bebouwde en beplante dijken, die de polders ruimtelijk begrenzen, is ook de rijksweg A29 een lineair element met een sterk ruimtelijke werking. De ingeplante op- en afritten, viaducten en de beplanting langs delen van de A29 maken deze op veel plaatsen vanuit de polders zichtbaar.

In de Hoeksche Waard bevinden zich, met uitzondering van een aantal oriëntatiepunten als kerktorens, molens, watertorens, hoogspanningsleidingen en een enkele fabriek, nauwelijks of geen hoogbouwelementen die over grote afstand zichtbaar zijn.

3.5.2 De Oostzomerlandsche Polder

De Oostzomerlandsche polder heeft een zeer open karakter en is hoofdzakelijk als bouwland in gebruik. Tevens liggen er enkele graslandpercelen en boomgaarden. De meeste boomgaarden zijn omringd door elzenhagen. Op enkele plaatsen is sprake van glastuinbouw. Het verkavelingspatroon wordt gevormd door een onregelmatige blok- c.q. strokenverkaveling. Het wegenpatroon is tamelijk regelmatig.

Binnen de Oostzomerlandsche Polder zijn 2 opties in beeld t.w.:

- a. het gebied dat in het vigerend streekplan is gereserveerd voor de lokale behoefte;
- b. een groter gebied, de zgn. Zuidflankoptie, passend bij de actuele behoefte, inclusief overloop uit het Zuid-Hollands glasdistrict.

3.5.3 De polders Oud en Nieuw Bonaventura

De polder Oud-Bonaventura is een zeer smalle en langgerekte polder, die vrijwel geheel als bouwland in gebruik is. Langs de oostelijke dijk van de polder liggen enkele graslandpercelen. Voorts liggen daar verspreid een aantal door elzenhagen omringde boomgaarden en enkele kassen. Het verkavelingspatroon in de polder kan worden gekarakteriseerd als strokenverkaveling. In de lengterichting ligt een weg met enkele dwarsverbindingen.

Nieuw-Bonaventura is een zeer open polder die vrijwel geheel als bouwland is ingericht. Langs de door de polder slingerende kreek en langs de randen van de polder liggen een paar graslandpercelen.

Het verkavelingspatroon kan worden gekarakteriseerd als een onregelmatige blok- c.q. strokenverkaveling. De door de polder slingerende kreken zijn breed en voor een belangrijk deel bepalend voor de onregelmatige verkaveling. Het wegenpatroon is zeer regelmatig met hier en daar langs de wegen boerderijen met erfbeplanting

In hoeverre de optie Oud/Nieuw Bonaventura als reëel kan worden beschouwd hangt af van het gewicht dat wordt toegekend aan ruimtelijke reserveringen voor onder meer het HSL-tracé, ruilverkaveling en het zgn. Krekenplan. In het MER zal e.e.a. nader moeten worden gezien op basis van de dan beschikbare informatie.

3.5.4 Hoeksche Waard Zuid-Oost

Het deelgebied Hoeksche Waard Zuid-Oost wordt gekenmerkt door een tamelijk grote openheid. In de afzonderlijke polders is van zichtbare hoogteverschillen nauwelijks sprake maar tussen de polders bestaan wel onderlinge hoogteverschillen. De polders in het deelgebied zijn voornamelijk als bouwland in gebruik met enkele verspreid liggende graslandpercelen en boomgaarden. In het Land van Essche, Uiterdijk en Nieuw-Strijen ligt een kassencomplex. Plaatselijk is de verkaveling zeer onregelmatig omdat deze zich richt naar diverse slingerende kreken en naar het onregelmatige verloop van een aantal dijken. Het wegenpatroon in de polder het Land van Essche, Uiterdijk en Nieuw-Strijen is regelmatig. In de overige polders komen, behalve op de dijken, nauwelijks verharde wegen voor.

Voor nieuw glastuinbouwareaal is er in dit deelgebied geen concrete plaatsaanduiding. Duidelijk is desalniettemin dat de landschapsstructuur, de ontsluiting en de verkaveling ter plaatse zodanig zijn, dat een grootschalige vestiging van glastuinbouw nauwelijks inpasbaar is.

3.5.5 De Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen

De Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen beslaat een vijftal polders waaronder de Hogezaandse polder. De Ambachtsheerlijkheid is één van de grootste particuliere landbouwbedrijven in Nederland. De totale oppervlakte ervan is 2100 ha, waarvan ongeveer 500 ha water. Tengevolge van de tamelijk dichte groenstroken en de vooral langs het Hollandsch Diep voorkomende houtopstanden (populieren, grienden) is in de polders een aantal tamelijk besloten compartimenten aanwezig. Bebouwing is in de polders schaars. Het verkavelingspatroon is zeer regelmatig.

De gemiddelde perceelsgrootte is ongeveer 45 ha. Van de 1600 ha landbouwgrond is bijna 1200 ha als bouwland in gebruik en ca. 130 ha als grasland. De resterende oppervlakte wordt ingenomen door dijken, wegen, houtopstanden en riet- en grasgorzen.

De kavels worden van elkaar gescheiden door royale loofhoutstroken. In het landbouwgebied liggen enkele grotere aaneengesloten boscomplexen. Door de landschappelijke variatie is het gebied zeer vogelrijk.

3.5.6 Hoeksche Waard Zuid-West

De polders die tot dit deelgebied behoren zijn allemaal hoofdzakelijk als bouwland in gebruik. Het kleine aantal graslandpercelen concentreert zich voornamelijk langs de randen van de polders en langs de kreken die door de polders slingeren. Verspreid door de polders en vooral langs de dijken komen boomgaarden voor, die aan drie zijden zijn omringd door elzenhagen.

Het verkavelingspatroon in de polders kan worden gekarakteriseerd als regelmatige stroken- c.q. blokverkaveling; deze richt zich naar het verloop van de kreken.

De verspreid in de polders voorkomende boerderijen zijn allemaal voorzien van erfbeplanting.

Ondanks de onregelmatige vorm van het deelgebied en de grillige vorm van een aantal dijken is het wegenpatroon in de polders tamelijk regelmatig.

Ook in dit deelgebied is nog geen sprake van een concrete plaatsaanduiding. De landschapsstructuur en de verkaveling zijn zodanig dat een grootschalige vestiging van glastuinbouw moeilijk inpasbaar is.

3.5.7 Conclusie

Van de 6 besproken potentiële opties kunnen er drie als realistisch worden gekenschetst t.w.:

- De Oostzomerlandse polder, groot.
- De polders Oud en Nieuw Bonaventura.
- De Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen.

Elk van deze 3 gebieden voldoet aan tenminste twee van de volgende randvoorwaarden:

- voldoende ruimte voor de ontwikkeling van een grootschalig glastuinbouwgebied;
- goed ontsloten of ontsluitbaar te maken;
- een regelmatig verkavelingspatroon.

De in het MER uit te voeren vergelijking zal daarom in elk geval op deze 3 locaties betrekking moeten hebben. De overige 3 besproken locaties blijven verder met name om de volgende redenen buiten beschouwing:

- De streekplanoptie Oostzomerlandsche polder is te klein.
- Hoeksche Waard Zuid-Oost en Zuid-West missen momenteel een goede ontsluiting en een geschikte landschapsstructuur en/of een regelmatige verkaveling.
Opgemerkt zij daarbij dat er in deze gebieden voor nieuw glastuinbouwareaal ook nog geen concrete locatieaanduiding is.

Reëel is mogelijk wel een locatie die aansluit bij een potentieel nieuw bovenregionaal bedrijfsterrein. Aanleiding daartoe vormt het volgende:

- combinatiemogelijkheden wat betreft infrastructurele investeringen;
- combinatiemogelijkheden wat betreft de verkeers- en milieu-infrastructuur;
- het samenlopen van twee locatiezoekoperaties gepaard gaand met een m.e.r.-procedure.

In het MER zal worden gezien of een dergelijk alternatief realistisch is. Zo ja dan zal dit bij de vergelijkende analyses worden meegenomen.

Voorts moet een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) worden vastgesteld. Ter zake zijn er 2 varianten mogelijk t.w.:

- Een "Grijs" MMA, waarbij het accent ligt op de bescherming van water, bodem en lucht alsmede een optimale inrichting van de milieu-infrastructuur.
- Een "Groen" MMA, waarbij de nadruk ligt op bescherming van landschap, flora en fauna, de ecologische infrastructuur en een optimale landschappelijke inpassing.

Voorgesteld wordt één MMA dat wat betreft deze 2 varianten is geoptimaliseerd.

3.6 De voorkeurslocatie

Geconcludeerd kan worden dat de reëel geachte locatie-alternatieven alle hun voor- en nadelen hebben. Er is derhalve geen voor de handliggende onomstreden keuze mogelijk. Gegeven het hieruit voortvloeiende dilemma heeft de provincie, om de volgende redenen, vooralsnog gekozen voor de locatie Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen:

- Voor de glastuinbouw kan hier voldoende ruimte worden gevonden.
- De locatie is weinig gevoelig voor de verstedelijkingsdruk.

- Hier kan planologische zekerheid worden geboden voor de ontwikkeling van de glastuinbouw.
- Deze optie spoort met een principebesluit genomen in 1993, vastgelegd in een ondertekende intentieverklaring, en impliceert dientengevolge continuïteit in beleid.
- De haalbaarheid van deze optie wordt hoog ingeschat onder meer vanwege de goede verwervingsmogelijkheden.

In het Hoeksche Waard Omgevingsplan (HOP), opgesteld door de provincie Zuid-Holland, het samenwerkingsorgaan Zuid-Holland Zuid en de zes betrokken gemeenten, is deze locatie opgenomen als eventuele toekomstige glastuinbouwlocatie. In dit, in juni 1997 gepubliceerde, plan wordt op hoofdlijnen invulling gegeven aan het in de Hoeksche Waard gewenste ruimtelijk en economisch beleid. Dit plan vormt als zodanig ijkpunt en bouwsteen voor zowel de streekplanherziening Zuid-Holland Zuid als gemeentelijke structuurplannen.

In het HOP wordt met betrekking tot de glastuinbouwlocatie in Cromstrijen het volgende gesteld:

- deze nieuwe eventuele glastuinbouwlocatie kan zich richten op een ecologisch verantwoorde productie en zich daarom presenteren als kwaliteitslocatie;
- milieumaatregelen, als afscherming van de lichtemissie, zijn noodzakelijk;
- om de aan- en afvoer van glastuinbouwproducten zonder overlast te laten verlopen moeten er adequate infrastructurele voorzieningen komen.

Op voorgaande gronden is in de Nota Koersbepaling bij de herziening van het streekplan Zuid-Holland Zuid geconditioneerd ingezet op realisatie van een glastuinbouwlocatie van 265 ha netto in de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen. Van de daarbij gehanteerde condities wegen met name de volgende zwaar:

- compensatie van "opgeofferde" natuurwaarden;
- goede landschappelijke inpassing;
- een goede externe ontsluiting.

4 VERKENNING MILIEUEFFECTEN

4.1 Overzicht

De te beschouwen milieu-aspecten zijn afhankelijk van de aard van de voorgenomen activiteit. Waar geen beïnvloeding wordt verwacht, kan een nadere beschouwing uiteraard achterwege blijven. In het algemeen ligt bij de gebiedsbeschrijving het accent op een beperkt aantal aspecten. Belangrijke vraag is in welke mate van detail de diverse aspecten beschreven moet worden. Aandacht zal worden besteed aan de volgende aspecten:

- Ruimtelijke inrichting en infrastructuur (4.2)
- De milieucompartimenten bodem, water en lucht (4.3 en 4.4)
- De productie en emissie van geluid en licht (4.4)
- Energiegebruik (4.5).
- Natuur, landschap, archeologie en cultuurhistorie (4.6)
- Woon- en leefmilieu (4.7).

Deze aspecten zullen niet allemaal in dezelfde mate van detail behandeld worden. Gegeven de aard van het besluit waar het MER voor wordt gemaakt - een locatiebesluit - zal de nadruk liggen op de effecten voor ruimtegebruik, logistiek, natuur, landschap en waterhuishouding.

Het studiegebied bestaat in dit MER uit het streekplangebied Zuid-Holland-Zuid.

4.2 Ruimtelijke inrichting en infrastructuur

De volgende factoren zijn met name van belang voor de inrichting en het gebruik van glastuinbouwlocaties:

- selectie van het bedrijfstypen (vermoedelijk overwegend intensieve glasgroenteteelt);
- de gemiddelde bedrijfsgrootte en de lengte-breedte verhouding van de kassen;
- de kavelstructuur;
- beschikbaarheid van voorzieningen voor levering van energie en CO₂, mogelijk van buiten de provincie (bijvoorbeeld Moerdijk);
- hemelwateropvang.

Aangezien het m.e.r.-plichtige besluit bestaat uit het vinden van een geschikte locatie, en niet uit de concrete invulling daarvan, worden aanleg en inrichting in het MER alleen op hoofdlijnen beschouwd. Uitgaande van de beoogde bedrijfstypen, de gemiddelde bedrijfsgrootte, de gewenste milieuinfrastructuur e.d. wordt gebiedsonafhankelijk een theoretisch optimale glastuinbouwlocatie beschreven (zie hiervoor 3.1). Variatie is mogelijk op basis van inrichtingselementen als ruimtereservering voor een composteerinstallatie, een individuele warmte/kracht-installatie of de regionale plaatsing van een stoom-en gasturbine (STEG). Vraagpunt is daarbij steeds of het, gegeven de omvang van de voorgenomen activiteit, rendabel is investeringen te doen in dergelijke installaties.

Transportbewegingen gerelateerd aan een glastuinbouwlocatie stellen eisen aan de ontsluitingsstructuur. Van belang is daarbij het transport samenhangend met het geplande bovenregionale bedrijfsterrein. Indien dat bedrijfsterrein gelijktijdig of wellicht in combinatie met de glastuinbouwlocatie wordt aangelegd heeft dat ingrijpende consequenties voor de wegenstructuur ter plaatse. Belangrijke aandachtspunten zijn daarbij koppeling van de locatie(s) met de A29, anticipatie op het doortrekken van de A4 in zuidelijke richting, aanpassing van provinciale en andere ontsluitingswegen en de ontsluitingskosten.

De bouw van glasopstanden, woningen, installaties e.d. en de daarvoor gekozen situering en inrichting noopt tot zonerings, met name in relatie tot milieubeschermingsgebieden of gevoelige objecten. Eventueel zal de begrenzing van het milieubeschermingsgebied (via een aanpassing van de provinciale milieu verordening) moeten worden aangepast.

Door het realiseren van collectieve regenwateropvang kan wellicht een meerwaarde voor natuur en recreatie worden gerealiseerd. Dit kan er toe leiden dat de glastuinbouwlocatie een medegebruiksfunctie heeft voor de openluchtrecreatie.

4.3 Water en bodem

In het MER dient te worden aangegeven welke emissies naar bodem en water glastuinbouw met zich mee kan brengen. Deze emissies zijn onder meer afhankelijk het teeltsysteem, het watermanagement, bestrijdingsmiddelengebruik en afvalverwijdering.

Het inrichten van een glastuinbouwlocatie kan effecten hebben voor de kwaliteit en kwantiteit van het grond- en oppervlaktewater. De aanleg van de glastuinbouw kan noodzaken tot wijziging van het grondwaterpeil, waardoor vernatting of verdroging dan wel kwelbeïnvloeding kan optreden.

Uitgegaan wordt van glastuinbouw met een gesloten teeltsysteem. Als zodanig wordt er geen grond- en/of oppervlaktewater ingenomen en ook niet op het oppervlaktewater geloosd. Nodig is dan wel dat het hemelwater door middel van waterbassins wordt vastgehouden. Daarvoor moet ruimte worden gereserveerd. Uitgangspunt voor een nieuw glastuinbouwgebied in de Hoeksche Waard is dat het percentage oppervlaktewater minstens 6% bedraagt. Dit heeft gevolgen voor de inrichting en dimensionering van watergangen of nieuwe krekken op de locatie.

Per ha glas is er behoefte aan een watercapaciteit van 3000 m³. De hoogte van de hiervoor aan te leggen bassins wordt mede bepaald door de draagkracht van de bodem.

De hoogteligging van de bassins ten opzichte van het maaiveld is afhankelijk van bodemopbouw en grondsoort. Deze zijn maatgevend voor de hoogte en daarmee tevens voor de benodigde oppervlakte. In het MER zal het aspect water verder worden uitgewerkt.

Aanleg van een glastuinbouwlocatie zal leiden tot ingrepen in de bodem en geomorfologie van het studiegebied. De ingrepen impliceren ondermeer graafwerkzaamheden voor de aanleg van buisleidingen - waaronder mogelijk geïsoleerde leidingen voor toevoer van warm water en CO₂ vanuit een energiecentrale - in combinatie met ondergrondse verkabeling en verbreding van bestaande of aanleg van nieuwe ontsluitingswegen. De invloed van dergelijke ingrepen op de structuur en kwaliteit van de bodem en de daarbij behorende bodemprocessen zal in het MER worden aangegeven. Speciale aandacht zal worden geschonken aan de ligging van krekken en kenmerkende oevers, waarbij sprake kan zijn van karakteristieke patronen en bodemopbouw.

4.4 Lucht, geluid en licht

Het overheidsbeleid is gericht op het bevorderen van de productie in nagenoeg gesloten bedrijfsystemen. Bodem, water en lucht worden dan niet of nauwelijks rechtstreeks belast en overblijvende rest- en afvalstoffen op verantwoorde wijze verwijderd. In zo'n situatie kan glastuinbouw desalniettemin effecten met zich brengen in de sfeer van lucht, geluid en licht. Vrachtverkeer van en naar de kassen zal leiden tot een lucht-, geluid- en lichtemissies.

Ook de inzet van installaties als een STEG kan emissies met zich brengen. Ingebruikname van een composteerinstallatie kan, afhankelijk van de toegepaste technieken, een bron zijn van geuremissies. Geluidsproductie kan met name problemen opleveren in (de nabijheid van) een stiltegebied.

Zonering kan noodzakelijk zijn om schade en hinder te voorkomen. Gedoeld wordt hierbij m.n. op lichthinder door assimilatiebelichting, risico's van opslag van vloeibare brandstoffen of andere risicodragende producten.

De aanleg van een glastuinbouwlocatie kan ook tijdelijk geluid- en luchtmissies met zich meebrengen. Bronnen zijn in dit verband bouwverkeer en bouwinstallaties.

4.5 Energievoorziening

In 1993 heeft de glastuinbouwsector een meerjarenafpraak gemaakt met de overheid, de Meerjarenafpraak Energie Glastuinbouw (MJA-E). Deze meerjarenafpraak heeft tot doel een energie-efficiëntieverbetering van 50% in de periode 1980-2000. Hiermee wordt invulling gegeven aan het streven naar duurzaam energiegebruik. Om de beoogde doelstelling te halen, betalen glastuinders een MJA-E heffing aan het Landbouwschap en zet de overheid financiële middelen in via Novem.

In praktijk brengen van het MJA-E kan tot het volgende leiden:

- Aantakken van de glastuinbouwlocatie aan een energiecentrale waardoor glastuinders, via geïsoleerde leidingen, warm water kan worden verstrekt.
- De inzet van een STEG op regionale schaal of de inzet van een warmte/kracht-centrale (WKC).
- Benutten van de rookgassen van een eventuele WKC voor CO₂-dosering
- De levering van warm water combineren met het aanvoeren van zuivere CO₂.
- Bij CO₂-productie en -dosering overtollige warmte opslaan in een grote warmwatertank.
- Op bedrijfsniveau, met behulp van een rookgasreiniger, schadelijke rookgassen van gasverbrandingsmotoren reinigen.

Wanneer men dergelijke zaken wil realiseren dan moeten ze als selectiecriteria fungeren bij de locatieselectie. Van belang wordt dan bijvoorbeeld de ligging van de locatie ten opzichte van een energiecentrale; uiteraard moet daarbij ook worden vastgesteld of er sprake is van een acceptabele verhouding tussen de kosten voor de te overbruggen afstand en het energierendement.

Op bedrijfsniveau zijn ook concrete maatregelen te treffen als gebruik van gevel- en energieschermen. Dergelijke voorzieningen zijn bij de locatieselectie van belang voor zover ze ruimte vragen.

Het voorgaande brengt met zich mee dat de alternatieven in de volgende opzichten met elkaar moeten worden vergeleken:

- de beschikbare ruimte per alternatief voor individuele en collectieve voorzieningen;
- de afstand tot (rest)warmtebronnen, zoals een energiecentrale of een afvalverbrandingsinstallatie.

4.6 Natuur, landschap, archeologie en cultuurhistorie

In de Hoeksche Waard worden de volgende vijf identiteitsdragers onderscheiden: kernen, erfbeplantingen, dijken, oevers en kreken. Deze identiteitsdragers hebben zowel een landschappelijke als een cultuurhistorische dimensie; met name oevers en kreken hebben daarnaast ook een natuurfunctie. Per locatie moeten de identiteitsdragers worden geïnventariseerd en aan de glastuinbouwontwikkeling worden getoetst.

In de Hoeksche Waard moet rekening worden gehouden met gebiedskwalificaties toegekend door rijk en provincie. De kwalificaties variëren van kerngebied Ecologische Hoofdstructuur (EHS) tot behoud van de karakteristieke openheid. Bovendien geldt voor een bepaald deel van het plangebied

de aanduiding stiltegebied.

Alle kwalificaties en bijbehorende natuur- en landschapswaarden moeten in het MER per locatiealternatief worden beschreven in samenhang met een indicatie van de gevoeligheid voor de functie glastuinbouw. Op grond van de beschrijvingen kunnen de gevolgen voor natuur en landschap per locatie tegen elkaar worden afgezet. Tevens kan zo worden aangegeven wat de keuze van een locatie voor gevolgen heeft voor te ontwikkelen of versterken van ecologische verbindingzones.

De Hoeksche Waard heeft een lange bewoningsgeschiedenis. Vondsten gaan terug tot in de prehistorie. Infrastructurele ingrepen in de Hoeksche Waard bieden de mogelijkheid om met compenserende financiële maatregelen, archeologische potenties van het historisch waardevolle cultuurlandschap, bijvoorbeeld ten behoeve van toerisme en openluchtrecreatie, verder te benutten en ontwikkelen.

In het MER dient in beeld te worden gebracht waar archeologische vindplaatsen een beperking kunnen inhouden voor de vestiging van glastuinbouw.

4.7 Woon- en leefmilieu

Wat betreft het woon- en leefmilieu gaat de aandacht primair uit naar de beleving van de omgeving en elementen daarbinnen door zowel bewoners als recreanten. Deze beleving kan in negatieve zin worden beïnvloed door geluidshinder, lichthinder en horizontaanastating.

Per locatie- alternatief is een beschrijving gewenst, waarna vergelijking kan volgen.

5 BESLUITEN

5.1 Inleiding

In het MER moet aandacht worden gegeven aan de betekenis van de milieu-effectrapportage voor de besluitvorming. In dit verband moet allereerst de beslisruimte worden afgebakend. De beslisruimte wordt begrensd door reeds eerder genomen besluiten; deze besluiten kunnen richtinggevend zijn danwel randvoorwaarden of beperkingen opleveren voor nog te nemen beslissingen. Voorts moet aangegeven worden welke besluiten nog nodig zijn alvorens de gevraagde vergunningen verleend kunnen worden.

In relatie tot de besluitvorming moet informatie worden verstrekt over het volgende:

- eerder genomen besluiten (5.2)
- te nemen besluiten, onder te verdelen in het m.e.r.-plichtig besluit (5.3) en volgbesluiten (5.4);
- het beleidskader, in de zin van het vigerend overheidsbeleid en wet- en regelgeving inzake milieubeheer, ruimtelijke ordening en natuurbeheer (5.5);
- de betrokkenen (5.6);
- de te doorlopen procedure (5.7).

5.2 Genomen besluiten

Een aantal recente ruimtelijke claims past niet binnen het vigerend streekplan Zuid-Holland Zuid. Met name geldt dit voor de navolgende claims:

- inpassing van het tracé voor de hoge-snelheidslijn (HSL);
- de (mogelijke) ontwikkeling van een bovenregionaal bedrijventerrein;
- de planologische verankering van een nieuwe grootschalige glastuinbouwlocatie.

Gegeven deze claims is ervoor gekozen het vigerend streekplan integraal te herzien. Het herzieningsproces is in november 1996 gestart met het besluit van GS tot integrale herziening van het streekplan Zuid-Holland Zuid. Vervolgens is er met behulp van de Nota van Aanpak een inhoudelijke agenda opgesteld. De beleidsmatige vulling van deze agenda kwam tot stand door vaststelling van de Nota Koersbepaling in juli 1997. Gegeven het hierover gevoerde overleg en de resultaten van de inspraak vervolgens een Nota van Beantwoording opgesteld. Met voormelde documenten als basis zijn GS per begin 1998 gestart met het opstellen van het nieuwe ontwerp-streekplan. De publicatie van het ontwerp-streekplan is gepland in september 1998. Vaststelling van het streekplan is voorzien in maart 1999.

In de sectorlijn zijn, ondermeer via de Strategienota Land- en Tuinbouw van februari 1997 duidelijke keuzes gemaakt. Met deze keuzes wordt aangesloten bij het rijksbeleid vastgelegd in het Structuurschema Groene Ruimte.

5.3 Het m.e.r.-plichtige besluit

De vaststelling van het streekplan geldt als m.e.r.-plichtig besluit. Vaststelling is voorzien in maart 1999. Bij de besluitvorming moeten er dwarsverbanden worden gelegd met de volgende procedures en documenten:

- Opstellen van een gebiedsgerichte uitwerking Hoeksche Waard voor de periode na 2010 (Ruimtelijke Inrichting HW), samen met de lokale overheden.
- Doorlopen van de m.e.r.-procedure voor de keuze van een bovenregionaal bedrijfsterrein.

- Het Landschapsbeleidsplan Hoeksche Waard.
- De nota "Milieu en water in de Hoeksche Waard".

De bedoeling is dat het op te stellen MER ondersteunend is bij de besluitvorming.

De m.e.r.-procedure sluit daarom nauw aan bij de andere procedures, hetgeen betekent dat MER en streekplanherziening parallel lopen en dat het MER gelijk met het ontwerp voor de streekplanherziening in procedure wordt gebracht.

De Nota Koersbepaling vormt in combinatie met de Nota van Beantwoording de basis voor het ontwerp-streekplan. Het ontwerp-streekplan wordt, samen met het MER bedrijfsterrein-ontwikkeling Hoeksche Waard en het MER glastuinbouwlocatie, bekendgemaakt en ter visie gelegd.

5.4 Overige te nemen besluiten

Aanleg en inrichting van een glastuinbouwlocatie is pas mogelijk wanneer het bestemmingsplan van de gemeente, waarbinnen de glastuinbouw is geprojecteerd, daarvoor de juridische grondslag biedt. Is dat niet het geval dan dient het bestemmingsplan te worden gewijzigd.

In het verlengde van het bestemmingsplan liggen nog een aantal vervolgbesluiten, die voor de concrete uitvoering benodigd zijn te weten:

- (eventuele) aanlegvergunningen;
- bouwvergunningen;
- milieuvergunningen waaronder begrepen vergunningen op grond van het Lozingenbesluit bodembescherming (afvalwater);
- vergunningen op basis van het Lozingenbesluit Wet verontreiniging Oppervlaktewater Glastuinbouw;
- vergunningen/ontheffingen voor aanleg van ontsluitingswegen;
- eventuele aanpassen Provinciale Milieu Verordening.

Wat betreft milieuvergunningen is van belang dat er algemene regels zijn voor groepen van bedrijven. Bedrijven die onder die algemene regels vallen, hoeven geen milieuvergunning meer aan te vragen, maar kunnen volstaan met een melding. Deze algemene regels staan vermeld in de AMvB "Besluit tuinbouwbedrijven met bedekte teelt milieubeheer". Een bedrijf met meer dan 1000 m³ glasopstand valt onder dit besluit. Centraal staan afstandscriteria, voorwaarden voor installaties en opslag en milieuvoorschriften. Wanneer een bedrijf niet voldoet aan één of meer voorwaarden moet een milieuvergunning worden aangevraagd

5.5 Beleidskader

Van belang zijn in dit verband m.n. de volgende nota's:

- Herziening Streekplan Zuid-Holland Zuid:
 - . Nota Koersbepaling; juli 1997
 - . Inspraakreacties nota koersbepaling; november 1997
 - . Nota van Beantwoording; februari 1998
- Kansen voor kassen; december 1997; LEI
- VINAC; Actualisering Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening, november 1997
- Het provinciaal milieubeleidsplan; 1995
- Perspectief voor glas; provincie Zuid-Holland; oktober 1993
 - . Deel 1, Kadernota provinciaal glastuinbouwbeleid
 - . Deel 2, Glastuinbouw in de Hoeksche Waard
- Randstadglasnota; Een ruimtelijk ontwikkelingsperspectief voor de glastuinbouw; Rand-

- stadoverleg Ruimtelijke Ordening en Groen; april 1993
- VINEX; Vierde nota over de Ruimtelijke Ordening Extra; juni 1991
- Ruimte voor glas; een nota over de glastuinbouw; provincie Zuid-Holland; 16-10-'90
- Het vigerend streekplan Zuid-Holland Zuid; 1990

Op bedrijven met bedekte teelt zijn de volgende wetten en regels van toepassing:

- Bestrijdingsmiddelenbesluit
- Besluit emissie-eisen stookinstallaties (BEES); dit besluit stelt eisen aan de uitstoot van SO₂, NO_x en stof
- Besluit inzake stoffen die de ozonlaag aantasten (van belang voor koelinstallaties/koelstoffen)
- Richtlijn van de commissie voor de preventie van rampen door gevaarlijke stoffen
- Besluit opslaan in ondergrondse tanks (BOOT)

5.6 Betrokkenen bij de milieueffectrapportage

Bij het opstellen van een MER zijn diverse partijen betrokken, die elk een eigen formele rol hebben. De rol die elk van deze partijen in verband heeft wordt hierna besproken.

Initiatiefnemer

Initiatiefnemer kan een overheidsinstantie of particulier zijn die een activiteit wil ondernemen. In deze m.e.r.-procedure wordt deze rol vervuld door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het uitwerken van de startnotitie en voor het opstellen van het MER.

Bevoegd gezag

Het bevoegd gezag is de overheidsinstantie, die bevoegd is om over een voorgenomen activiteit van de initiatiefnemer een besluit te nemen. In deze m.e.r.-procedure treden Provinciale Staten van Zuid-Holland als zodanig op. Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor het vaststellen van de richtlijnen voor de inhoud van het MER, het beoordelen van de aanvaardbaarheid van het MER en het vaststellen van het nieuwe streekplan Zuid-Holland Zuid.

Commissie voor de milieueffectrapportage

Het bevoegd gezag wordt bij de besluitvorming geadviseerd door de landelijke Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.). Voor deze onafhankelijke commissie kan een beroep worden gedaan op een groot aantal deskundigen op milieugebied, maar ook op andere expertisegebieden. Voor iedere milieueffectrapportage wordt een werkgroep uit de commissie samengesteld, die als zodanig optreedt als de commissie. Zo'n werkgroep heeft tot taak het bevoegd gezag in eerste instantie te adviseren over de richtlijnen voor de inhoud van het MER en later over de juistheid en volledigheid van het MER, respectievelijk het richtlijnenadvies en het toetsingsadvies.

Adviseurs

Het bevoegd gezag dient ook advies te vragen aan de zogeheten wettelijke adviseurs. Deze adviseren het bevoegd gezag eveneens over de richtlijnen voor de inhoud van het MER en over de kwaliteit van het MER, wanneer het gereed is.

Voor een activiteit op provinciaal niveau zijn de volgende wettelijke adviseurs aangewezen:

- de Regionale Inspecteur voor de Milieuhygiëne in Zuid-Holland, als vertegenwoordiger van het ministerie van VROM;
- de Regionaal Directeur van de Directie Zuidwest van het ministerie van LNV.

Daarnaast wordt de Provinciale Planologische Commissie (PPC) door GS om advies gevraagd.

In dit specifieke geval zal tenslotte ook advies worden gevraagd aan de Stuurgroep glastuinbouw Cromstrijen, waarin naast de provincie vertegenwoordigers van het rijk en de betrokken gemeenten zitting hebben.

Insprekers

In m.e.r.-procedure zijn twee momenten ingebouwd, waarop een ieder gebruik kan maken van de geboden inspraakmogelijkheden. Naar aanleiding van de bekendmaking van de startnotitie en de terinzagelegging van het MER, in combinatie met het ontwerp-streekplan, kan worden ingesproken. Bij de inspraak op de startnotitie kunnen suggesties worden gedaan met betrekking tot de te onderzoeken alternatieven en milieuaspecten. In een latere fase kunnen de insprekers opmerkingen maken over de inhoud van het ontwerp-streekplan en het bijbehorende MER. Het bevoegd gezag dient alle participanten tijdig te informeren wanneer en op welke wijze van de inspraakmogelijkheden gebruik kan worden gemaakt.

Wanneer het planproces de ruimte biedt overweegt de provincie om belangengroeperingen op een actieve manier te laten participeren, bijvoorbeeld in de vorm van workshops.

5.7 Procedure en planproces

De bekendmaking van deze startnotitie markeert de formele start van de m.e.r.-procedure.

De m.e.r.-procedure maakt deel uit van een breder planproces waarin, naast het onderzoek naar de alternatieven en de mogelijke milieueffecten, ook de planvorming voor de locatiekeuze en de inrichting op hoofdlijnen van de glastuinbouwlocatie plaatsvindt. In dit integrale planproces kunnen de volgende vier fasen worden onderscheiden:

- de voorbereidingsfase
- de fase van onderzoek en planvorming
- de besluitvormingsfase
- de fase van uitvoering en evaluatie

Fase 1: Voorbereiding

De fase van voorbereiding is gestart met het opstellen van deze startnotitie. Na de openbare bekendmaking hiervan door het bevoegd gezag wordt de startnotitie gedurende minimaal vier weken ter inzage gelegd. Een ieder kan vervolgens zijn mening geven over de startnotitie en voorstellen doen met betrekking tot te onderzoeken alternatieven en milieuaspecten.

Deze inspraakreacties worden samengevoegd en opgestuurd naar de Cmer. Tot uiterlijk vijf weken na de inspraaktermijn krijgt de Cmer dan de gelegenheid om - op basis van de startnotitie en alle inspraakreacties - te adviseren over de richtlijnen voor de inhoud van het MER. Een zelfde termijn geldt voor de wettelijke adviseurs.

Provinciale Staten dienen als bevoegd gezag uiterlijk vier weken na het advies van de Cmer de richtlijnen vast te stellen (met een mogelijke verlenging van acht weken). Met deze vaststelling wordt het kader voor de inhoud van het MER in principe bepaald.

Fase 2: Onderzoek en planvorming

In de fase van onderzoek en planvorming wordt het MER opgesteld in samenhang met het ontwerp-streekplan. De terugkoppeling van de resultaten van dit milieueffectenonderzoek naar de totstandkoming van het streekplan en naar de m.e.r.-procedure bedrijfsterreinontwikkeling in de Hoeksche Waard vormen essentiële stappen in deze fase.

Nadat het MER door PS is aanvaard wordt het samen met het MER bedrijfsterreinontwikkeling en het ontwerp-streekplan gedurende acht weken ter inzage gelegd. In deze periode van inspraak zal door de provincie een hoorzitting worden georganiseerd om een toelichting te geven op het plan en op de resultaten van de beide milieueffectrapporten.

De Cmer krijgt de gelegenheid het MER voor de glastuinbouwlocatie op juistheid en volledigheid te toetsen aan de richtlijnen en wettelijke voorschriften en hierover een toetsingsadvies uit te brengen aan het bevoegd gezag.

Fase 3: Besluitvorming

In deze fase vindt de definitieve besluitvorming over de glastuinbouwlocatie plaats. Dit is noodzakelijk ter onderbouwing van de vaststelling van het streekplan. Eventuele wijzigingen kunnen dan nog worden aangebracht waarna definitieve besluitvorming plaats vindt door PS van Zuid-Holland. Het besluit tot vaststelling van het streekplan wordt aan de minister van VROM medegedeeld. In het streekplan worden onderdelen aangemerkt waartegen beroep kan worden ingesteld bij de Raad van State. Dit geldt zowel voor de glastuinbouwlocatie als voor de bedrijfsterreinontwikkeling.

Na de vaststelling van het streekplan kan het bestemmingsplan of kunnen de bestemmingsplannen, die de aanleg van de glastuinbouwlocatie eventueel in combinatie met de bedrijfsterreinontwikkeling mogelijk maken, ter goedkeuring bij de provincie worden ingediend.

Fase 4: Uitvoering en evaluatie

Na de goedkeuring van één of meer bestemmingsplannen kan met de feitelijke aanleg worden gestart wanneer de benodigde vergunningen zijn verkregen, zoals beschreven in paragraaf 5.4. De evaluatie heeft tot doel de uitvoering, die in fasen zal plaatsvinden, te toetsen aan het vastgestelde streekplan en het bijbehorende MER.

BIJLAGE

TREFWOORDENREGISTER EN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

TREFWOORDENREGISTER EN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

Alternatief

Mogelijk andere oplossing voor het realiseren van een bepaald doel dan de voorgenomen activiteit.

Agribusiness complex

De met glastuinbouw verbonden concentratie van kennis-, handels- en distributiecentra.

Bevoegd gezag

De overheidsinstantie die bevoegd is om over de voorgenomen activiteit van de initiatiefnemer het besluit te nemen, waarvoor het milieueffectrapport wordt opgesteld.

Bruto oppervlakte glastuinbouwlocatie

De bruto oppervlakte van een glastuinbouwlocatie is de optelsom van het netto oppervlak (uitsluitend) glas plus de oppervlakte voor bedrijfsgebouwen, woningen, ontsluitingswegen en eventueel de benodigde ruimte voor hemelwateropvang, milieuinfrastructuur e.d.

Compensatiebeginsel

Indien na afweging van belangen voor gebieden met de functie natuur en/of bos en/of recreatie wordt besloten dat één van de genoemde functies moet wijken voor of anderszins aanwijsbare schade ondervindt van een ander aantoonbaar zwaarwegend maatschappelijk belang, waarvoor een ruimtelijke ingreep wordt toegestaan, zullen in elk geval mitigerende (zie hieronder) en indien deze onvoldoende zijn, tevens compenserende maatregelen moeten worden getroffen. Uitgangspunt bij de toepassing van het compensatiebeginsel is dat per geval, wat betreft areaal en kwaliteit, in beginsel geen netto verlies aan waarden mag optreden.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De Ecologische Hoofdstructuur omvat het landelijk voorgestane netwerk van (natuur)kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en verbindingzones. Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op het instandhouden van de voor behoud, herstel en ontwikkeling wezenlijke kenmerken en waarden, zoals de bestaande bodemopbouw of de waterhuishouding.

Groenlabelkas

De glasopstand met alle toebehoren - vaste en flexibele delen - waarbij een milieu-uitrusting wordt gewaarborgd volgens de best beschikbare technische middelen.

HOP

Hoeksche Waard Omgevingsplan, opgesteld door de provincie Zuid-Holland, het samenwerkingsorgaan Zuid-Holland Zuid en de zes betrokken gemeenten.

IOP

Integraal Ontwikkelingsplan (glastuinbouw)

Locatie- MER

Een milieueffectrapport waarin de beschrijving van de voorgenomen activiteit en de in beschouwing te nemen alternatieven zich concentreert op de feitelijke omstandigheden van uiteenlopende locaties en hun vergelijking. Het streekplan leent zich bij uitstek om locaties te vergelijken en vast te leggen.

Locatie-model glastuinbouwlocatie

Een (theoretisch) geoptimaliseerde uitwerking van een glastuinbouwlocatie op basis van uitgangspunten inzake elementen als: het aantal bedrijven, de verdeling over diverse bedrijfstypen, de

gemiddelde bedrijfsgrootte, de bruto/netto verhouding, de wenselijke milieuinfrastructuur, de ontsluiting, landschappelijke inpassing en fasering in tijd en ruimte. Op bedrijfsniveau geldt realisering van de gewenste basisinrichting als uitgangspunt.

Meest milieuvriendelijk alternatief

Het alternatief waarbij de best bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast.

M.e.r

De wettelijk geregelde procedure van de milieueffectrapportage, die dient als hulpmiddel om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in besluitvorming over activiteiten met mogelijk belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu.

MER

Milieueffectrapport waarin de resultaten zijn opgenomen van het onderzoek naar de mogelijke milieueffecten van een voorgenomen activiteit en van de in beschouwing te nemen alternatieven daarvoor.

M.e.r.-plicht

De verplichting tot het opstellen van een milieueffectrapport voor een bepaalde activiteit ter onderbouwing van een te nemen besluit.

Milieuinfrastructuur glastuinbouwlocatie

Gewenste collectieve voorzieningen voor met name het water-, energie- en afvalbeheer en de benutting van CO₂.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die worden genomen om nadelige effecten van activiteiten of fysieke ingrepen te verminderen dan wel te voorkomen.

Nota Koersbepaling

Nota waarmee de provincie Zuid-Holland haar voornemen kenbaar heeft gemaakt voor de integrale herziening van het streekplan Zuid-Holland Zuid en de discussie heeft geopend over een aantal voor het plangebied belangrijke beleidsvraagstukken, zoals de zoekoperatie voor bedrijfsterreinontwikkeling, glastuinbouw en de inpassing van de Hoge Snelheids Lijn (HSL). Deze nota vormt samen met de Nota van Beantwoording, die is opgesteld na overleg en inspraak, de basis voor het ontwerp-streekplan.

Nut- en noodzaakdiscussie

Een afweging op basis van achterliggende economische drijfveren (o.a. behoefteramingen) in combinatie met ruimtelijke reserveringen met betrekking tot een gewenste ontwikkeling van glastuinbouw.

Pull- en pushfactoren

Factoren die bij een ruimtelijke selectie en afweging van locatiekeuzes, als positief wervende of als negatief werende criteria, de geschiktheid aangeven.

Restwarmte

Na de productie van electriciteit in een electriciteitscentrale of vergelijkbare energieleverancier - een afvalverbrandingsinstallatie of een STEG - blijft warm water of een andere inzetbare warmtebron over die kan worden gebruikt om bijvoorbeeld kassen te verwarmen. Hergebruik van deze restwarmte is een efficiënte manier om het milieu te sparen.

STEG

Stoom- en gasturbine die kan worden geplaatst om het grootverbruik van aardgas te beperken.

Streekplan

Plan dat door de provincie wordt opgesteld voor het gehele provinciale gebied of delen ervan. In dit plan wordt de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van een regio aangegeven.

Variant

Een ruimtelijke optie voor inrichtingselementen in een locatie-alternatief.

VINAC

Actualisering Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra.

VINEX

Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra.

Voorgenomen activiteit

Een op maat geschreven verhaal met betrekking tot de plannen van de initiatiefnemer.

Voorkeursalternatief

Het voorkeursalternatief is de keuze waar of de wijze waarop de initiatiefnemer de voorgenomen activiteit wil realiseren.

Vigerend

Thans geldend

Zoekgebied

Het gebied waarbinnen de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven mogelijk wordt gerealiseerd.

Te beschouwen glastuinbouwlocaties

Legenda

- Tussengebied
- Glastuinbouwlocatie
- Provinciegrens
- Gemeentegrens

Schaal 1 : 400.000

VOORNE-PUTTEN

ZUIDPLASPOLDER

OOSTZOMERLANDSCHE
POLDER

HOEKSE WAARD
ZUID-WEST

OUD/NIEUW
BONAVENTURA

AMBACHTS-
HEERLIJKHEID

OOSTFLAKKEE

HOEKSE WAARD
ZUID-OOST

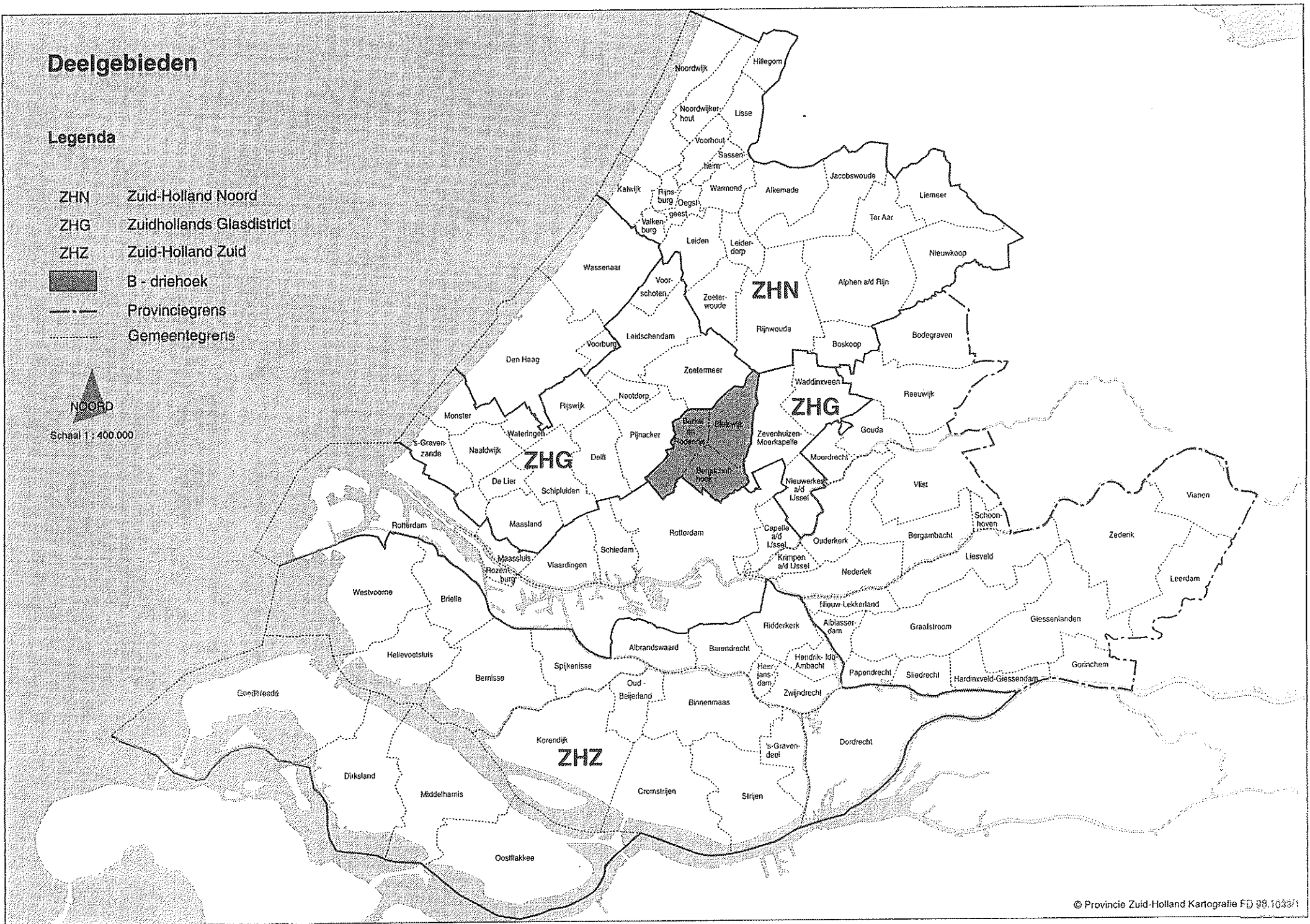
Deelgebieden

Legenda

- ZHN Zuid-Holland Noord
- ZHG Zuidhollands Glasdistrict
- ZHZ Zuid-Holland Zuid
- B - driehoek
- Provinciegrens
- Gemeentegrens

NOORD

Schaal 1 : 400.000

Te beschouwen locaties in de Hoekse Waard

Legenda

Glastuinbouwlocatie

NOORD

Schaal 1 : 100.000

HOEKSE WAARD
ZUID-WEST

OOSTZOMERLANDSCHE
POLDER

OUD/NIUW
BONAVENTURA

AMBACHTS-
HEERLIJKHEID

HOEKSE WAARD
ZUID-OOST